

ÄIDINKIELEN PRELIMINÄÄRIKOE 2013

TEKSTITAIDON KOE

Ohje

Tehtävät liittyvät oheiseen aineistoon. **Valitse viidestä tehtävästä kolme.** Tehtävät arvos-
tellaan pistein 0–6. Vastausta kirjoittaessasi voit lähteä siitä, että lukija tuntee aineiston.
Vastauksessa esitetyt havainnot, väitteet ja tulkinnat tulee kuitenkin perustella aineiston
avulla. Vastauksen sopiva pituus on noin 2 sivua. Aloita jokainen vastaus uudelta sivul-
ta. **Anna kullekin vastaustekstillesi otsikko.** Merkitse otsikon eteen myös tehtävän nu-
mero. Vastausten tulee olla selvästi ja siististi kirjoitettuja, mutta niitä ei tarvitse kirjoittaa
puhtaaksi kuulakynällä tai musteella.

Tehtävät

1. Mihin kertoja pyrkii vastakkainasetteluillaan Tuomas Kyrön tekstissä *Ruoka ei ole kos-
kaan pahaa* (s. 2)?
2. Mitä A. W. Yrjänä väittää kolumnissaan *Nugettilipun alla* (s. 3), ja miten hän perustelee
näkemystään?
3. Vertaile *Ruoka ei ole koskaan pahaa* -tekstin (s. 2) kertojan ja *Nugettilipun alla* -kolumnin
(s. 3) kirjoittajan arvoja ja asenteita.
4. Mitä tekstilajia Atrian tekstikokonaisuus (s. 4) edustaa?
5. Millä kielen keinoilla Atrian tekstikokonaisuus (s. 4) pyrkii tavoitteisiinsa?

Aineisto

Tuomas Kyrö, <i>Ruoka ei ole koskaan pahaa</i> . Mielenäpahoittaja ja ruskeakastike 2 WSOY, 2012. (pakinakokoelma)	
A. W. Yrjänä, <i>Nugettilipun alla</i> . Helsingin Sanomat 9.3.2010 3	
<i>Nyt tiedät mistä kana tulee</i> . Julkaistu useissa medioissa vuonna 2012 4	

Huom. Tekstien kieliasu on alkuperäinen.

Ruoka ei ole koskaan pahaa

Kyllä minä niin mieleni pahoitin, kun lapset saavat ilmaista ruokaa.

Taksi haki minut Kuusikodista emäntää katsomasta. Vuokra-autossa oli koululais-ten täysi pölinä päällä, kun astuin sisään ja istuin omalle paikalleni. Minut nähdessään lapset laskivat äänenvoimakkuutta, mutta kuulin kuinka he loukkasivat lihakastiketta. Ensimmäisen mielestä perunat olivat kumisia, toinen sanoi syövänsä mielummin huoltamolla pitsan äidin lounassetelillä.

Köynämäen suora on kahdeksan kilometrin mittainen. Päätin puhua sen verran.

Aloitin perusasiasta.

Ruoka ei ole koskaan pahaa. Muta on pahaa ja karamellit ja perunalastut.

Juureksista ja lihasta tehty ja haudutettu ruoka on aina joko hyvää tai erinomaista. Jos ei maistu, ollaan syömättä. Rupeaa muutaman päivän päästä maistumaan. Kokemuksesta tiedän, ei yhtään irvistellä siellä lippalakin alla.

Asia numero kaksi.

Ilmaisesta ei valiteta. Jos saa lämpimässä huoneessa eteensä koulukirjoja tai keittolautasellisen, ollaan kiitollisia. Jos saa jumppasalissa käteensä koripallon taikka yliopistolastodistuksen, ollaan kiitollisia. Jos saa ilmaiset kirjat, ruuat, kuljetukset, kaverit ja hammashoidon, opetellaan kumartamaan. Kun ei enää pidä kantaa vesiä eikä halkoja niin kannettaisiin edes vastuu.

Kun minä kävin kiertokoulua syötiin omia eväitä eli hyvin moni ei syönyt mitään. Omille lapsilleni järjestettiin kouluruokailu, jossa tarjottiin makaroonivelliä. Heidän sukupolvestaan tämä valittaminen alkoi, oli muka kylmää, klimppistä ja pahaa. Kyllä enemmän kylmä, klimppinen ja paha oli se Kannaksen juoksuhauda, jossa konttasin vuonna neljäkymmentäneljä.

Minulla oli vielä kaksi kilometriä puheaikaa. Kerroin vaihtoehdon kouluruuulle. Se on pallomaha. On nähty kuvia Afrikan kuivista maista ja perhealbumista. Minun isäni ei kasvanut paljon äitiäni pidemmäksi, koska ruokaympyrä koostui pettuleivästä ja järvisedestä.

Liioittelin, tietenkin. Kyllä nuoriso sen ymmärtää, ne ovat katsoneet pienestä asti poliisisarjoja ja Ponantsaa. Pelkkää liioittelua alusta loppuun.

Jossain syntyi se nauta, joka uhrasi itsensä että syöjät voisivat rutista. Joku on sen eläimen ruokkinut. Joku on teurastanut, paloitellut, jakanut. Joku on keittänyt, maustanut ja toimittanut keskuskeittiöön. Joku on lämmittänyt ja pistänyt tarjolle.

Kouluilla pitäisi olla yhtenä oppiaineena maanviljelys ja karjanhoito. Palkintona saataisiin syödä kasvatuksen tulokset. Varmasti ei yökittäisi lihaa, jos olisi itse ruokkinut sitä lehmää koko talven heinillä, jotka olisi itse pellolta niittänyt.

Mutta eihän niin saa tehdä. Lapsilla ei saa teettää töitä, koska ei aikuisillakaan saa. Koneet tekevät tolkkuiset hommat, huoneihmiset naputtavat konetta ja ottavat liian suuria asuntolainoja. Näin edetään, kunnes koneitakin aletaan suojelemaan kypärillä, turvaistuimilla ja työaikalainsäädännöllä. Sitten ne voivatkin ottaa liian suuria asuntolainoja.

Viimeisellä patkällä autossa olimme enää kuski, minä ja Niko. Hän kysyi oliko minun mielestä muka ihan kaikki ruuat hyvänmakuisia.

Ps. Kesäkeitto. Maitoon keitettyjä kasviksia, jotka olisivat parempia raakana paitsi peruna. En tykkää.

Mielensäpahoittaja ja ruskeakastike, WSOY 2012.

A. W. Yrjänä hs.ruoka@hs.fi
Kirjoittaja on muusikko ja kirjailija.

Nugettilipun alla

Kaikkiruokaisuus on ihmislajin menestyksen avain. Ihminen käyttää ravinnoksi lähes kaiken, mikä kasvaa tai liikkuu. Se on tehnyt mahdolliseksi tunkeutumisen uusille elinalueille ja tarjonnut eloonjäämisvaihtoehtoja silloin, kun luonnonolot ovat vaihdelleet.

Sadan viime vuoden aikana ihminen on luopunut perinnöstään melkein kokonaan. Teolliseen ruokaan siirtyminen voi osoittautua huonommaksi valinnaksi kuin uskommekaan.

MUINAINEN metsästäjä-keräilijä ei ollut kituuttava käppänä. Luulöytöjen perusteella hän oli pituudeltaan ja aivojensa tilavuudelta vähintään nykyihmisen tasoa. Hänellä oli virheettömät hampaat. Riistan hän söi luita myöten, ja napsi päälle pähkinöitä ja marjoja. Ruokansa hankkimiseksi hän teki töitä alle kaksikymmentä tuntia viikossa. Loppuaika meni rentoutuessa, jutustellessa ja juoniessa.

Ruuassa on enää puolet niistä ravintoaineista, jotka esiäitimme saivat.

Kun ihminen asettui paikoilleen viljelemään ravintonsa noin kymmenen tuhatta vuotta sitten, hän kutistui. Ihminen näivettyi ja alkoi kärsiä riisitaudista ja hammasmädästä. Ravinto muuttui yksipuoliseksi. Aivokoppa pieneni. Viljelyn myötä ruokaa alettiin varastoida huonojen aikojen varalta. Väestö alkoi kasvaa ja yhteisön työt erikoistuivat – syntyi yhteiskunta.

SUHTEELLISEN TERVE nykyihmistyyppi on syntynyt vasta uudella ajalla, kun viljelysmenetelmät ja maailmankauppa ovat kehittyneet. Ravinteita on ollut monipuolisesti saatavana ympäri vuoden paikallisista katovuosista riippumatta. Välttämättömiä rasvoja, mineraaleja, aminohappoja ja vitamiineja on ainakin teollistuneissa yhteiskunnissa saatu riittävästi.

Sata vuotta sitten kasvavan teollisuuden intressit nousivat väestön terveyden edelle. Tieteen edistys siunasi tilanteen. Ruoka muuttui kaloreiksi ja molekyyleiksi, joita voitiin vatkata, venyttää, irrottaa ja sekoittaa loputtomiin. Tärkeintä oli muonan markkinoitavuus ja sapuskan säilyvyys.

Ravinnon suhde seutuun ja maaperään katosi. Kaiken kruunasi teollisten lanotteiden voittokulku.

On kauhistuttavaa, että ruuassamme on enää puolet niistä ravintoaineista, jotka esiäitimme saivat. Lapsillamme on vinot hampaat, allergioita ja keskittymishäiriöitä. Niistä ei ollut ennen kuultukaan.

KANANUGETTI on kulttuurimme symboli. Klooniaissailla turvotetun nimetömän broilerin lihaa ja jänteitä. Nugetti on liimattu kasaan maissitärkkelyksellä, leivitetty maissimuroilla ja uppopaistettu maissiöljyssä. Lasten lempiruokaa.

Ruuassa on enää puolet niistä ravintoaineista, jotka esiäitimme saivat.

Nyt tiedät mistä kana tulee.

Ensimmäistä kertaa broileri voidaan jäljittää takaisin perhetilalleen. Mitäs riemua siitä on?

Otapa broileripakkaus kaupassa käteesi ja liuta aatoksia alkaa risteillä päässäsi. Riittääkö pakkauksesta kaikille? Miten broilerista saakaan mureaa? Mitä lisukkeita laittaisi? Olikos Erkki-vaarilla se tomaatti-allergia? Oikeasti kyse on yhdestä asiasta: onnistuuko ruokahetki, tulekohon tästä hyvä?

Se ei valitettavasti ole pelkäästään sinusta kiinni. Sillä kysymys on itse asiassa siitä, onko broileri tuoretta, onko se pakastettu, onko se lennätetty toiselta puolen maailmaa, onko se pumpattu täyteen antibiootteja, onko liha pullollaan stressihormoneja?

Mistä näitä kaikkia tietää? No pakkauksesta. Atria Perhetilojen broileripakkauksissa sanotaan mitä perhetilalta kukin siivekäs on peräisin. Ja silloin

kun näin on, kaikkiin kysymyksiin on vastattu parhain päin. Silloin ruokailun onnistuminen on vain sinusta kiinni.

Millainen kana, sellainen liha.

Se kuinka hyvältä broileri maistuu, alkaa siitä kuinka hyvä kanan elämä oli. Ajatus on raadollinen, mutta tosi.

Jos haluat maistuvaa käänneltävää pannullesi, broilerin pitää olla terve, vapaa vierasaineista, stressitön ja elinvoimainen. Hyviä uutisia broilereille. Ja Atrian Perhetiloilla asiat ovat mallillaan.

Maku syntyy Perhetiloilla.

Kuinka kasvaa hyvä broileri? Se on helppoa. Annetaan niiden asua tuuissa ja

moderneissa kanaloissa, jotka ovat avaria ja tilavia. Annetaan peuhata pehkuissa milloin haluavat sekä syödä ja juoda niin usein kun haluavat, sen verran kuin haluavat. Annetaan tavata muita siivekkäitä ja harrastaa lajityypillistä toimintaa.

Ajatellessa, että linnuissa on yleisesti salmonellaa. Meidän broilereisamme ei ole. Itse asiassa viime vuonna yksikään Atrian broileri ei tarvinnut yhtäkään antibioottikuuria. Se johtuu mm. siitä että jok'ikinen broilerimme tarkistetaan silmämääräisesti joka päivä.

Näin ovat asiat Perhetiloillamme. Ei se salaisuus ole, tähän tapaan saavat muutkin toimia jos haluavat. Kaikki Atrian broilerit kasvatetaan suomalaisilla, työhönsä sitoutuneilla Perhetiloilla. Niitä on reilut 60 ja olemme ylpeitä niistä jokaisesta.

Päivittäinen 48 tunnin kilpajuoksu.

Toinen ruokahetken onnistumiseen vaikuttava seikka on tuoreus. Se on ruokamyyntin haasteellisin ja palkitsevin vaatimus. Tuoreuteen pyrkiminen on jatkuvaa kilpajuoksua aikaa vastaan - ja me olemme ylpeitä suorituksestamme.

Kuljetusajat pois laskien teemme Atrialla kaiken käsittelyn yhden vuoro-

kauden aikana. Fileoimme, maustamme ja pakkaamme. Siksi aika on puolellamme. Kauppaan saapuva Atrian broileri on ollut toissapäivänä vielä Perhetilalla kuopusutellassa.

Nyt tiedät mistä kana tulee - se sanotaan pakkauksessa.

Koska olemme ylpeitä Perhetiloistamme ja sieltä on niin lyhyt matka ruokapöytään, ilmoitamme tästä lähtien Perhetila-pakkauksissa mitä tilalta kukin siivekäs on peräisin. Tilan nimen avulla voit virtuaalisesti vierailla Perhetilalla, tutustua tilan tarinaan tai vaikka kokeilla emännän parasta kanareseptiä. Lue koodi puhelimeesi tai matria.fi tai käy tutustumassa verkkosivuiltamme: www.atria.fi/perhetilat

Tuoreena ja pakastamatta suoraan Hyvän Mielen Perhetiloilta.

Tätä kaikkea edellä mainittua tarkoittaa hyvä ruoka, parempi mieli.

Atria®

Hyvä ruoka,
PAREMPI MIELI

ÄIDINKIELEN PRELIMINÄÄRIKOE 2013

ESSEKOE

Ohje

Lue tehtävät, silmäile aineistot läpi ja valitse tehtävistä yksi. Tehtävät arvostellaan pistein 0–60. Kirjoita ehyt ja kielellisesti huoliteltu teksti. Sopiva pituus on 4–5 sivua. Valmiit otsikot on lihavoitu. Muussa tapauksessa anna kirjoituksellesi oma otsikko. Merkitse kirjoitustehtävän numero otsikon eteen. Osaan tämän kokeen kirjoitustehtävistä liittyy aineistoa, jota on hyödynnettävä tehtävänannon mukaan. Jos valitset aineistotehtävän, tekstisi pitää olla siten ehyt, että lukija voi ymmärtää tekstisi, vaikka ei tunnekaan aineistoa. Aineistotehtävissä tulee viitata aineistoon. Tekstin tulee olla selvästi ja siististi kirjoitettu, mutta sitä ei tarvitse kirjoittaa puhtaaksi kuulakynällä tai musteella.

Tehtävät

1. Tarkastele kirjailija Michael Ondaatjen ajatusta *”Etsin yhtä ainuttakin lakia, joka säätelisi kaikkea elämää. Löysin pelon ...”*.
2. Kuka tarvitsee kaunokirjallisuutta?
3. Pitäisikö Suomen luopua eurosta?
4. Keväällä 2012 tehdyn Kansallisen nuorisotutkimuksen perusteella 15–30-vuotiaille suomalaisnuorille tärkeimpiä arvoja ovat velvollisuudentunto, sovitusta asioista kiinni pitäminen, itsenäisyys, omillaan pärjääminen ja oma hyvinvointi. Vähiten tärkeintä on yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Pohdi, mitä tulos kertoo suomalaisnuorista.
5. Mitä sosiaalisesta mediasta puuttuu?
6. **Sattuma/Vahinko/Valinta, joka muutti maailmaa**
7. Tulkitse yhtä tai useampaa runoa (s. 3).
8. Miika Nousiaisen romaanin *Vadelmavenepakolainen* (2007) päähenkilö Mikko Virtanen haluaisi kiihkeästi olla ruotsalainen. Tutustu romaanikatkelmaan (s. 4–5) ja pohdi sen ja omien näkemystesi pohjalta kansallisuuksiin liittyviä stereotyyppioita
9. Saska Saarikoski pohtii kolumnissaan *Muumimamma ja Mannerheim* (s. 6) keinoja rakentaa yhteistä suomalaista identiteettiä. Ota kantaa hänen näkemyksiinsä.
10. Kenelle metsien marjat ja sienet kuuluvat? Kirjoita Ville Rannan pilapiirroksen (s. 7) pohjalta. Voit käyttää tukena tiivistelmää jokamiehen oikeuksista (s. 8).
11. Tutustu Mikko Puttosen artikkeliin *Kaverit edistävät koulumenestystä* (s. 9–10). Pohdi sen ja omien kokemustesi pohjalta, mitkä tekijät vaikuttavat koulussa menestymiseen.
12. Lue Timo Paukun artikkeli *Tekoäly voitti ihmisen* (s. 11). Pohdi, miksi ja miten käsityksemme tiedosta ovat muuttumassa.

13. Tutustu Krista Launosen ja Hanna Hyvärin artikkeliin *Eettiset kuluttajat muutoksen kärkijoukossa* (s. 12). Valitse jompikumpi tehtävistä.
 a) Kirjoita eettisen kuluttamisen puolustus.
 b) Kirjoita kerskakuluttamisen puolustus.

14. Mitä Martti Jämsän kaksi valokuvaa (s. 13) toteavat lapsuudesta?

Aineisto tehtäviin 7–14

Runoja:

Suomalainen kansanruno: <i>Alahall' on allin mieli</i>	3
Einari Vuorela: <i>Muuttolintujen tullessa</i> (etsittävä vielä kokoelman tiedot)	3
Jukka Itkonen: <i>Kansanlaulu</i> (kokoelmasta <i>Kuutanssi. Runoja kasvaville</i> 1999)	3
Lassi Nummi: <i>Onnestako laulatte, linnut?</i> (kokoelmasta <i>Välimeri</i> 2000)	3
Miika Nousiainen, <i>Vadelmavenepakolainen</i> (romaanikatkkelma, 2007)	4
Saska Saarikoski, <i>Muumimamma ja Mannerheim</i> (kolumni, <i>Helsingin Sanomat</i> 19.8.2012)	6
Ville Rannan pilapiirros (<i>Kirkko ja kaupunki</i> 15.8.2012)	7
Lyhyesti jokamiehen oikeuksista (katkelma <i>Jokamiehen oikeudet</i> -esitteestä, www.ymparisto.fi , luettu 20.8.2012)	8
Mikko Puttonen, <i>Kaverit edistävät koulumenestystä</i> (artikkeli, <i>Tiede</i> 8/2012)	9
Timo Paukku, <i>Tekoäly voitti ihmisen</i> (artikkeli, <i>Helsingin Sanomat</i> 10.1.2012)	11
Krista Launonen ja Hanna Hyväri, <i>Eettiset kuluttajat muutoksen kärkijoukossa</i> (katkelma artikkelista, <i>Voi hyvin</i> 3/2010)	12
Martti Jämsän valokuvia	13

Huom. Tekstien kieliasu on alkuperäinen.

Onnestko laulatte, linnut?
Miten te sen tietäisitte,
miten me.
Elämä laulaa. Elämä laulaa
teissä, meissä.

Lassi Nummi
Kokoelmasta *Välimeri*, 2000

Muuttolintujen tullessa

Minä portaalla kuuntelen vaiti
kuin onnesta vavisten,
miten kurkien palajaa parvet
yli kattojen havisten.

Ne laulavat kauaksi mennän,
minä kalvavaan kaihoon jään;
minä halajan havinan myötä
suon suureen ikävään.

Ne lentävät lepäämättä,
minä pirttiin piiloun;
minä käyn kuin unissa siellä
ja ikkunaan unohdun.

Einari Vuorela

Alahall' on allin mieli

Alahall' on allin mieli uidessa vilua vettä,
syvähän sukeltaessa,
alempana armottoman käydessä kylän katua.

Vilu on vatsa varpusella jääöksällä istuessa,
varvun päällä vaappuessa,
vilumpi minun poloisen kyläisillä
kynnyksillä.

Sydän on kylmä kyyhkysellä syödessä kylän
kekoa
kylmällä kykettäessä,
kylmempi minun sitäkin perehessä
vierahassa.

Suomalainen kansanruno

Kansanlaulu

Pyhä, ja hiljainen päivä,
ratikassakin vaunu vain.
Myös sorsat uivat yksin,
eivät vielä rinnakkain.

Kylmä ja tuulinen ranta,
kevät viipyy,
oi, Suomi ma!
Jalkapuoli pullasorsa
nilkuttaa kiven taa.

Se laulaa kansanlaulun.
Fasaani ihailee oopperaa.

Jukka Itkonen
Kokoelmasta *Kuutanssi*.
Runoja kasvaville, 1999

21.12.2002

--

Minun nimeni on Mikko Virtanen, minä olen suomalainen mies. Joka talvi tulen joulun alla lomailemaan tänne Thaimaan saaristoon. Se on minun lomani, mutta se on myös minun toivoni. Toivon luo se, että joka vuosi tänne saapuu myös ruotsalaisia perheitä, idyllisiä ruotsalaisia perheitä. Idyllinen perhe on ainoa perhetyyppi, joita Ruotsissa asuu. Minä tiedän sen, minä jos kuka. Minä olen seurannut ruotsalaisia perheitä jo vuosia.

Tämä saattaa kuulostaa pakkomielteeltä, mutta sitä se ei ole, pyyteetöntä ihailua se on. Voisin elää elämäni loppuun seuraamatta hetkeäkään ruotsalaisten lomailua. Onnettomampana eläisin, mutta eläisin silti.

Tämä on opiskelua. Minä opiskelen täällä parempaa elämää, ruotsalaista elämää.

Tuokin göteborgilaisperhe tuossa viereisessä pöydässä! Isä ja äiti ovat olleet jo kymmenen vuotta naimisissa, mutta heidän silmistään kuultaa rakkaus. Heidän lapsensa käyvät tasaisin välein näyttämässä rannalta löytämiään simpukoita ja muita aarteita. Joka kerta vanhemmat jaksavat katsoa löytöjä ihailen.

Nostan katseeni kirjasta ja tervehdin, he ovat Roger ja Ulrica, he ovat ystäviäni.

Roger on mukava mies. Luulee ehkä olevansa hieman nuorekkaampi kuin onkaan, ainakin rockhenkisestä vaatetuksestaan päätellen. Ulrica on Rogerilta melkoinen kaappaus, kaunis kuin mikä. Hänellä on tummat lyhyet hiukset. Rikottu kampausta näyttää trendikkäältä jopa auringon polttamana ja meriveden runtelemana.

23.12.2002

--

Näennäisesti kaikki on hyvin. Näennäisesti minä olen suomalainen mies, joka elää ja voi hyvin Suomen rajojen sisäpuolella Suomen lainkuuliaisena kansalaisena. Sisällä kaikki on toisin. Olen syntynyt ja etenkin kasvatettu väärään kansallisuuteen. Kasvatus sen nimenomaan tekee. Kotona minua kasvatettiin suomalaisuuteen. Kaksikymmentä vuotta jatkuneen vähättelyn jälkeen aloin itsekin uskoa suomalaiseen mitättömyyteeni.

Olen kuitenkin vahvempi ja haluan muutoksen. En jaksakaan enää olla suomalainen kaikkine vaikeuksineni ja ongelminen. En jaksakaan enää olla suomalainen mies. *Suomalainen mies* – pahin mahdollinen kirosana. Varsinkin jos siihen lisää sanan *tyypillinen*. *Tyypillinen suomalainen mies*, niin juuri, se *rehellinen* mies. Oikeasti suomalaista miestä kehuvat rehelliseksi tai yhtään miksikään vain ne suomalaiset naiset, jotka ovat liian rumia saadakseen ulkomaalaisen miehen.

Miksi en vain muuta Ruotsiin, joku varmaan kysyisi. En ole voinut. Ruotsiin halajavan ruumiin ja sielun lisäksi minulla on myös veri ja velvollisuudentunto. Olen hoitanut Suomessa asuneita sairastuneita vanhempiani, ollut heitä lähellä. Nyt he ovat kuolleet. Sen puolesta voisin nyt muuttaakin.

Kyse ei kuitenkaan ole ongelmasta, joka selviäisi muutolla tai kansallisuuden vaihdoksella. Muutto järjestyisi hetkessä ja kansalaisuuskin ehkäpä seitsemässä vuodessa. Mutta: minä en halua *muuttoa* vaan *muutoksen*. Jotain aidompaa, pysyvämpää, todellisempaa. Ruotsalaisuuteni

pitää olla täydellistä ja kokonaisvaltaista, ei mitään siirtolaiselämää puolikielisenä toisen luokan kansalaisena.

Haluan olla syntyperäinen ruotsalainen, moderni, pehmeä ja ymmärtäväinen. Anderssonin perheen isä. Johansson tai Svenssonkin kelpaisi, tai vaikka Lindqvist. Tarvitsen ruotsalaiset *juuret*, jotta voin olla kuten vaikkapa tuo rannalla leikkivä tukholmalaisperhe. Perhe, jota katselen kaiholla. He asuvat Tukholmassa, mutta ovat kotoisin Piteåsta, heillä on juuret siellä, ne juuret juuri tuovat harmonian. Heidän menneisyydessään näen tulevaisuuteni.

24.12.2002

--

Ei Suomi minua tarvitse. En minä sovellu Suomeen. En ainakaan suomalaiseksi. En innostu formula-ajoista, en herkisty Maamme-laulusta, en pidä liian kuumasta saunasta, enkä varsinkaan tykkää olla tuntitolkulla yksin hiljaa. Sotaveteraanit ovat minulle vain joukko miehiä, jotka kävivät jossain itärajalla häviämässä sodan. Toki se ponnistus koitui lopulta myös Ruotsin hyväksi.

Ruotsissa minä tunnen eläväni täysillä. Ruotsissa vanhojen kerrostalojen ovet aukeavat sisäänpäin. Ne toivottavat tulijan tervetulleeksi, kun Suomessa ovi pitää hankalasti kiskoa auki ja väistellä sitä ulkona viimassa ja pakkasessa. Ruotsissa pyörien soittokellojen ääni on iloisen keskusteleva, Suomessa sama kello käskee jalankulkijaa painumaan vituun hortoilemasta siinä pyörätiellä.

Haluan jonottaa pankkiautomaatille seinän viertä, niin kuin ruotsalaiset. Suomessa jonotetaan hankalasti jalkakäytävälle ja tukitaan katu. Ruotsissa autot pysähtyvät suojatielle ja päästävät jalankulkijan yli; jopa autoilijat ovat pyyteettömiä ja ystävällisiä. Eivät katso kiroillen perään kun jalankulkija käyttää laillista oikeuttaan ylittää suojatie.

Ruotsissa urheilu-uutisten lukijat puhuvat normaalisti, eivät huuda. Jostain syystä suomalaiset urheilu-uutisten lukijat luulevat, että lukemiseen pitää eläytyä kuten urheilija suoritukseen. Sitä varten televisio aikoinaan kehitettiin, ettei kenenkään tarvitse huutaa. Tekniikka tuo viestin olohuoneeseen tasaisella äänellä. Silti suomalaiset urheilutoimittajat kuvittelevat, että heidän täytyy kertoa formuloista kuulostaen itse formulalta.

Ruotsissa vähemmistöt ovat osa kansaa ja kansankotia. Mikä kertoisi osuvammin onnistuneesta integraatiosta kuin Folkets Kebab -ravintola-ketju? Kansan Kebab! Turkkilaisten ystäviemme tarjoama ruoka on osa ruotsalaista kulttuuria. Se ei vie mitään pois ruotsalaisesta kulttuurista, mutta antaa siihen maukkaan sävyksensä.

Miika Nousiainen, *Vadelmavenepakolainen*, Otava 2007.

KOLUMNI: Ani harva teos yhdistää enää koko kansaa. Siksi Mannerheim kaivetaan esiin, kun puhutaan suomalaisuudesta.

Saska Saarikoski Kirjoittaja on HS:n Kuukausiliitteen toimittaja, joka on viettänyt viimeisen vuoden Oxfordin yliopiston opiskelijana.

Muumimamma ja Mannerheim

Esa-Pekka Salonen sai aikaan kivan kesäkeskustelun haukkumalla kulttuuriministeri Paavo Arhinmäen jonkinlaiseksi kulttuurin viholliseksi. Liian vakavasti Salosen puheisiin ei kannata suhtautua: kapellimestari oli äänessä omassa asiassaan. Hän haluaa klassiselle musiikille lisää rahaa ja arvostusta, ja siihen hänellä on täysi oikeus.

Silti Salosen huoli klassisen musiikin asemasta Suomessa tuntui hiukan huvittavalta. Esimerkiksi Salosen nykyisessä asemamaassa Britanniassa klassinen musiikki on syrjäisessä marginaalissa verrattuna Suomeen. Kun Britannia haluaa juhlistaa itseään – kuningattaren 60-vuotisjuhliissa tai olympialaisissa – sinfoniaorkesterit vetelevät jousia korkeintaan taustalla. Pääosan vievät Paul McCartney, Elton John, Mr. Bean ja James Bond.

SEN SIJAAN jäin miettimään toista kohtaa Salosen haastattelussa. Salosta huolestutti ”digitaalijan fragmentaatio, jossa jokaiselle kuppikunnalle on oma kanava”.

”Suomen kaltaiselle maalle ainoa mahdollisuus tässä maailmassa pärjätä on se, että meillä on jonkinlainen käsitys yhteisyydestä, mikä meidän identiteettimme on ja mistä on todella kysymys”, Salonen sanoi.

Ilmeisesti Salonen tarkoitti, että juuri klassinen musiikki tarjoaisi Suomelle sitä kadonnutta identiteettiä ja yhteisyyttä. Siitä en kyllä ole ihan varma. Varmaan aika moni suomalainen osaa hyrällä muutaman tahdin Finlandiaa, mutta entäpä Esa-Pekka Salosen pianokonserttoa?

Yhteisten laulujen puute on kyllä hyvä esimerkki Salosen mainitsemasta yhteisyyden hajoamisesta. Vanhempien sukupolvi osaa maakuntalaulut, osakuntalaulut, poliittiset laulut ja vanhat iskelmät niin, että yhteislauluja riittää kesäjuhlilla aamuun asti.

Loppuillasta minä ja omat ikätoverini muistamme ehkä Päivänsäteen ja menninkäisen, haparoimme läpi jonkin vanhan Juicen ja lopuksi karautamme Maamme-laulun ensimmäisen säkeistön. Kun parikymppiset lapseni hakevat laulua, jonka kaikki muistaisivat, ensin vedetään Muumi-laulu ja encorena itäsaksalainen Nukkumatti.

TANSKASSA PÄÄTETTIIN 2006 määritellä kulttuurin kaanon listamalla keskeiset kansalliset taideteokset. Suomen kulttuuripiireissä ajatus tyrmättiin vanhanaikaisena ja kansallismielisenä. Hanke nähtiin osoitukseksi tanskalaisten kasvaneesta muokailuvihasta.

Kulttuurikaanonia ei todellakaan tarvita oikean suomalaisuuden määrittämiseksi eikä vieraiden vaikutteiden kitkemiseksi. Mutta voitaisiinko sitä tarvita Salosen mainitsemien yhteisen identiteetin takia?

Kulttuuri on kerroksia, viittauksia ja uusia tulkintoja. Yhteinen kulttuuri edellyttää sitä, että suurin osa ihmisistä tuntee teokset, joihin viitataan. Ennen aikaan niistä ei ollutkaan pulaa: kaikki koululaiset lukivat *Maamme-kirjaa*, Aleksis Kiveä ja Väinö Linnaa. Myöhemmin Väinö Linna liitti itsensä kaanoniin pilkkaamalla runebergilaisesta sankarihenkeä *Tuntemattomassa sotilaassa*.

Kaikkien tuntemia teoksia oli helppo lainailla ja väänellä esimerkiksi paki-noissa, lehtiotsikoissa, pilapiirroksissa ja mainoksissa. Televisiokatsojat tunsitivat heti pastillimainoksen ”suon, kuokan ja Jussin”.

Mutta vieläkö sellaisia teoksia on? Aika harva nuori on enää lukenut Tuntematonta sotilasta, eikä uusia koko kansan kirjoja ole ilmestynyt. Siksi kai Mannerheim joudutaan kaivamaan haudasta aina, kun Suomessa halutaan

puhua suomalaisuudesta.

Yksi syy yhteisen kokemuksen ohentumiseen on Salosen mainitsema ”digitaalijan fragmentaatio”, toinen koulujen moniarvoinen individualismi. Kouluissa ei nykyään panna kaikkia lapsia lukemaan samoja kirjoja. Äidinkielenopettajat saattavat antaa listoja tai vinkkejä hyvistä kirjoista. Siksi kaksi nuorta lukee saman kirjan korkeintaan sattumalta. Yhteistä koke-
musta ei synny.

TOISINKIN voi olla. Pyysin ystäväni 14-vuotiaalta tyttäreltä listaa kirjailijoita, joita hän on parin viime vuoden aikana joutunut lukemaan Brysselin ranskalaisessa koulussa: Molière, Émile Zola, Chrétien de Troyes, Homeros, La Fontaine, Eugène Ionesco.

Ranskalaiskoulussa luetaan klassikot – tai itketään ja luetaan klassikot. Olisiko se ihan mahdotonta Suomessa? Ja mitä ne klassikot sitten olisivat?

Väinö Linna on nykyään varmaan lähimpänä koko kansan klassikkaa, mutta Linnan kirjat ovat niin tiukasti sitoutuneet menneisyyden kansalliseen Suomeen, että tekisi jo mieli katsoa muualle.

Kalevala on ajaton ja universaali seikkailu, joka sopii hyvin muodikkaaseen fantasiagenreen. Siksi kai Kalevalasta on vireillä peräti kolme elokuvaprojektia.

Seitsemän veljestä on sekin aika viihdyttävää rellestystä. Molemmista kirjoista löytyy myös valtavasti hauskoja ja värikkäitä sitaatteja.

Kolmanneksi kaikkien kirjaksi voisi hyvin laittaa muumit. Muumimamma taitaa nykykuorille olla lähimpänä kansallista ikonia, paljon läheisempi kuin joku Mannerheim. Siksi mamma saattavat odottaa kovaa ajat tulevien kohutaitelijoiden kynsissä.

Helsingin Sanomat 19.8.2012

Ville Ranta
Piirros on ilmestynyt Kirkko ja kaupunki -lehdessä 15.8.2012.

Lyhyesti jokamiehen oikeuksista

Saat

- liikkua jalan, hiihtäen tai pyöräillen luonnossa muualla kuin pihamaalla sekä muilla kuin sellaisilla pelloilla, niityillä tai istutuksilla, jotka voivat kulkemisesta vahingoittaa
- oleskella tilapäisesti – esimerkiksi teltailla riittävän etäällä asumuksesta – siellä, missä liikkuminenkin on sallittua
- poimia luonnonmarjoja, sieniä ja kukkia
- onkia ja pilkkiä
- kulkea, uida ja peseytyä vesistöissä sekä kulkea jäällä

Et saa

- aiheuttaa häiriötä tai haittaa toisille
- häiritä tai vahingoittaa lintujen pesiä ja poikasia
- häiritä poroja ja riistaeläimiä
- kaataa tai vahingoittaa kasvavia puita, ottaa kuivunutta tai kaatunutta puuta, varpuja, sammalta tms. toisen maalta
- tehdä avotulta toisen maalalle ilman pakottavaa tarvetta
- häiritä kotirauhaa esimerkiksi leiriytymällä liian lähelle asumuksia tai meluamalla
- roskata ympäristöä
- ajaa moottoriajoneuvolla maastossa ilman maanomistajan lupaa
- kalastaa ja metsästää ilman asianomaisia lupia

Nämä oikeudet ja rajoitteet koskevat myös ulkomaalaisia

www.ymparisto.fi
(ote esitteestä, luettu 20.8.2012)

KAVERIT EDISTÄVÄT KOULUMENESTYSTÄ

Suomalaista sekakoulua kannattaa vaalia.

Heikommatkin menestyvät paremmin osajien seurassa.

MIKKO PUTTONEN

On parempi ostaa hyvän alueen huonoin talo kuin huonon alueen hienoin talo. Näin neuvoo lapsiperheitä eräskin yhdysvaltalainen neuvontakirjailija.

Ohje ei ole tuulesta temmattu, sillä hyvä alue heijastuu koulumenestykseen. Kun kullalla arvostetaan koulutusta, se kannattelee myös niitä, joiden kotitausta ei muutoin edistä koulupyrintöjä.

Alueella asuu tuiki tärkeitä ihmisiä: kavereita. Niin lähimmät kaverit kuin luokkatoverit ylimalkaan vaikuttavat opiskeluhaluihin ja arvosanoihin.

Ystävät yltävät samaan

Unituore suomalais-ruotsalainen tutkimus todistaa sen, minkä monet ovat huomanneet omasta kokemuksestaan. Nuoruuden ystävykset muistuttavat toisiaan, ja kaveryhteys ulottuu aikuisuuteen asti. 26-vuotiaana ystävykset ovat usein päätyneet samalle koulutustasolle.

Ei vain parhaat ystävät vaan koko kaveriporukka veistetään samasta puusta.

– Kaverit saavat samanlaisia todistuksia. Nuoret hakevat porukan keskimääräistä tasoa eivätkä halua olla liian hyviä tai liian huonoja kavereihin verrattuna, selittää tutkija **Noona Kiuru** Jyväskylän yliopistosta.

Seura tekee kaltaisekseen, mutta vielä enemmän nuoret vasiten hakeutuvat kaltaistensa seuraan. Nuoruus on intohimoisen sosiaalista aikaa varsinkin 15. ikävuoden tietämillä, kun vanhempiin otetaan etäisyyttä ja itseä peilataan toveriin. Siksi kouluakin käydään yhtä jalkaa kavereiden kanssa.

Hitaammille lisävauhtia

Seura alkaa muokata kaltaisekseen jo aikaisemmin. Ohion yliopiston tutkija **Laura Justice** on työtovereineen saanut selville, että heikkotasoiset esikoululaiset hyötyvät etevämpiensä seurasta. Kun heikot olivat keskenään, heidän kielelliset taitonsa saattoivat hiipua vuoden aikana. Kun he viettivät saman ajan osaavampien joukossa, kielitaju koheni.

Iloinen uutinen tutkimuksessa on, että luokkakavereista oli pelkkää etua. Jo valmiiksi hyvien etenemistä heikkotasoisempi seura ei hidastanut, vaan he kehittyivät edelleen, Kiurun mukaan tämä on tullut selväksi aikaisemmissakin tutkimuksissa: lahjakkailla menee joka tapauksessa hyvin.

– Tietysti jos on paljon ongelma-oppilaita ja koululla pienet resurssit, lahjakkaat voivat ajautua porukkaan, jossa koulumenestystä ei katsota hyvällä. Silloin he voivat menestyä tasoaan huonommin, Kiuru sanoo.

Vanhemmatkin avainpaikalla

Suomessa Pisa-menestys on saavutettu kouluilla, joissa on monentasoista hiihtäjää ja heikommatkin pidetään mukana, mutta saavatko lahjakkaat kouluistamme kaiken irti? Tätä aprikoivat vanhemmat, jotka haluavat oppivaiselle lapselleen parhaan mahdollisen kivityksen.

Pääkaupunkiseudun koulujen erilaistumista tutkineen **Venla Berneliuksen** mukaan Yhdysvalloissa on saatu viitteitä siitä, että etevät jotenkin hyötyisivät parhaista kouluista. Myös Berneliuk-

sen oma näyttö osoittaa, että korkeakoulutettujen lapset pärjäävät hivenen tasoaan huonommin kouluissa, joiden keskimääräiset oppimistulokset ovat heikot.

Notkahduksen syy on tutkijan mukaan kuitenkin pikemmin kotona kuin koulussa. Kyse on enimmäkseen nuorista, joiden koulutetut vanhemmat eivät jostain syystä ole kovin koulutusmotiveituneita.

– Vanhempien motivaatio ja kodin oppimisympäristö ovat tärkeimmät asiat lapsen koulumenestyksessä. Ne ovat vielä tärkeämpiä kuin vanhempien koulutustaso, Helsingin yliopistossa työskentelevä Bernelius sanoo.

Eliittikoulu ei aina paras

Vaikka koulusuuntautuneiden perheiden lapset saisivat pikkuisen parempia numeroita paremmissa kouluissa, eliittikoulu ei välttämättä ole paras lahjakkaallekaan lapselle. Berneliuksen mukaan joidenkin hyvien oppilaitosten itsetunto vahvistuu enemmän vaihtelevantasoisessa koulussa, jossa he voivat tuntea olevansa erityisen osaavia. Pelkkien hyvien oppilaiden keskellä he eivät pääsisi loistamaan.

Suomen sekakoulua kannattaa yhä vaalia, Bernelius muistuttaa.

– Ruotsin oppimistulokset ovat romahtaneet sen jälkeen, kun kouluvalinta vapautettiin ja koulut alkoivat eriytyä. Siellä on syntynyt kouluja, joista hyvät ovat kaikonneet ja jäljelle jääneiden osaaminen on uhattuna. Siellä kaverivaikutukset alkavat todella tarttua. ■

YSTÄVYKSILLE YHTEISTÄ

37%

koulumenestyksessä

30%

kouluodotuksissa

28%

koulutustasossa

26%

älykkyydessä

Lähde: Noona Kiuru et al.,
Best friends in adolescence
show similar educational
careers in early adulthood.
Journal of Applied Developmental
Psychology 2012

Tiede, 8/2012

Tekoäly voitti ihmisen

Vuoden 2011 kovimpia tiedeuutisia oli se, että IBM:n supertietokone Watson voitti ihmisen Yhdysvaltojen vaativimmassa tietovisassa.

Timo Pauku HS

TEKOÄLY Watson on nopea, nopeampi kuin nokkelimmat ihmisäivot. Ainakin silloin, kun se hakee tietoa. Tämä kasvoton kone haastoi viime vuoden helmikuussa Yhdysvalloissa kaksi viisasta miestä suosituksessa *Jeopardy!*-tietovisassa.

Kisan idea on yksinkertainen: juontaja kertoo vastauksen, joka on ihmisen nimi tai asia. Kilpailijat yrittävät mahdollisimman nopeasti keksiä, mikä on siihen sopiva kuka tai mikä-alkuinen kysymys. Aiheet tulevat maan ja taivaan väliltä, joten kisailija tarvitsee hyvää yleistietoa.

Yhdysvaltain parhaat tietovisailijat **Ken Jennings** (ansainnut tietovisoilla 3,8 miljoonaa dollaria eli 3 miljoonaa euroa) ja **Brad Rutter** (3,5 miljoonaa dollaria) voittaisivat tavallisessa *Trivial Pursuitissa* maallikon mennessä tullen.

Silti IBM:n kisaan kehittämä Watson puristi heistä kisassa voiton. Kisa oli kolmipäiväinen, joten voitto ei tullut onnenkantamoisena.

Tekoälyn kehittäjät pitävät IBM:n ja Watsonin suoritusta tekoälyn yhtenä merkkipaaluna. Tekoälyn voitto oli myös viime vuoden kovimpia uutisia tiedemaailmassa.

WATSONIA on saavutuksen jälkeen kuvailtu termein *googlentapaja ja tohtori Watson*.

Supertietokone Watsonin muistiin on pakattu 68 miljoonaa sivua tietosanakirjatietoa sekä uutisia. Tiedot se hakee muististaan mutkikkaan hakuohjelman avulla.

Watson on 2 000 kertaa niin tehokas kuin ne laitteet, joita käytämme töissä ja kotona. Se seuloo satoja vastauksia parissa sekunnissa. Sitten

se testaa omia löytöjään kymmenin tavoin. Lopulta se valitsee tiedon, jonka se itse arvioi parhaaksi.

Vasta sitten Watson piippaa ehdotuksensa – tämä kaikki alle kolmessa sekunnissa. Jos pohdinta kestäisi pitempään, ihminen olisi jo edellä.

WATSON SIIS ratkoo tehokkaasti hakuongelmia. Mutta onko se älykäs?

Konetta väheksyvät muistuttavat, että ihmiselle on ominaista sellainen luovuus, johon kone ei pysty. Toiset pitävät jo Watsonin kaltaisia laitteita fiksunä.

Olipa Watson älykäs tai ei, se ryhtyy voittoa tv-kisan jälkeen oikeisiin töihin. Watson auttaa lääkäreitä sairauden määrittelyssä. Se käy läpi tietokantoja saatuaan tietoa oireista. Sitten se ehdottaa hoitoa. Lääkäri päättää, ottaako se tohtori Watsonin ohjeet käyttöön.

Watson on yliverkainen kaikissa töissä, joissa pitää käydä läpi paljon dokumentteja. Yhtä lailla Watson voisi penkoa lakitekstejä.

Koneiden ylivalta pelkäävää voi lohduttaa tieto, että Watson teki *Jeopardy!*-kisassa alkeellisia virheitä. Välillä se sekoitti satuhahmoja eläviin ihmisiin ja maita ja kaupunkia keskenään. Eikä se oikein ymmärtänyt vitsejä eikä sanaleikkejä. Ihminen voi siis vielä pitkään nauraa uusille watsoneille.

HISTORIA osoittaa, että 15–20 vuoden kuluttua tavallinen kotitietokone todennäköisesti pystyy

2020-luvun ihmisen ei tarvitse tietää. Pitää osata kysyä oikeat kysymykset.

siihen, mihin supertietokone nyt. Watsonin taitoja voi siis käyttää älypuhelimissa tai kannettavissa tietokoneissa jo 2020-luvulla. Watsonista tulee ehkä jotakin, jonka kyvyt päihittävät nyt ylivoimaisen hakukoneen Googlen.

Seuraus on, että 2020-luvun lopulla ihmisen ei tarvitse tietää, vaan osata kysyä tietokoneelta oikeat kysymykset.

Samalla käsityksemme tiedosta ja tietämisestä voi muuttua. Ennen tietoa piti sulatella ja sen eteen piti nähdä vaivaa. 2030-luvulla ihminen keskittyy enemmän vaikka luovuuteen. Sehän koneilta puuttuu – vielä.

Applen puhelimen käyttäjä on saanut jo näppituntumaa siitä, milaista on jutella tekoälyn kanssa. Applen tekoäly Siri pystyy neuvomaan ravintoloista ja kertomaan sään. Tosin ei vielä suomeksi.

TEKOÄLYÄ on jo joka puolella autoista älypuheliiniin, vaikkei se ole aina äänessä. Koneet laskevat algoritmeja, jotka ohjailevat arkkamme hyvässä ja pahassa.

Olipa kyse sitten VR:n lippu-uudistuksesta tai verkkolaskusta, niitä ohjaavat algoritmit – joskus vialliset sellaiset.

Länsimaisesta ihmisestä tulee tai on jo tullut riippuvainen algoritmeista. Ohjelmia tulee arkeen koko ajan lisää, eikä kukaan hallitse kaikkia. Tästä tekoälyn kriitikot varoittavat: kohta mitään ei voi tehdä ilman koneen laskentaa.

Toisaalta algoritmeista voi tulla lopulta itseään korjaavia. Koneen oma tietoisuus voi kasvaa, kuin sivutuotteena.

Helsingin Sanomat 10.1.2012

Eettiset kuluttajat muutoksen kärkijoukossa

Krista Launonen ja Hanna Hyväri

Tältä näyttää eettinen kuluttaja

Uunituore Ethos -kuluttajatutkimus kartoittaa, mitkä arvot ja motiivit ohjaavat ostopäätöksiä. Kiinnostava ryhmä tutkimuksessa ovat LOHAS -kuluttajat. Nimitys tulee englannin kielestä (*Lifestyles of Health and Sustainability*), ja se tarkoittaa ekologisesti ja eettisesti valveutunutta kansalaista, joka vaalii terveyttään muun muassa ostamalla luomua, suosimalla lähiruokaa ja Reilun kaupan tuotteita. LOHAS-elämäntapa on kasvava ilmiö maailmalla. Ethos-tutkimukseen vastanneista noin 10 prosenttia edusti vahvaa LOHAS-asennetta. Nämä kuluttajat kantavat huolta oman hyvinvointinsa ohella myös maapallon tulevaisuudesta.

Tunnistatko seuraavia piirteitä itsessäsi? Näin tutkimuksessa luonnehditaan tyypillistä LOHAS-kuluttajaa:

1. Arvoiltaan moderni ja sisältäpäin ohjautuva. Asenteissa korostuu humanismi.
2. Verkottuu mielellään erilaisten ihmisten kanssa.
3. Toimii aktiivisesti erilaisissa yleishyödyllisissä järjestöissä. Kokee velvollisuutena muidenkin hyvinvoinnin parantamisen.
4. Vastustaa kerskakulutusta. Yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden vaatimus aktiivisesti läsnä elämässä.
5. Universalistinen, moninaisuutta arvostava näkökulma elämään.
5. Ekologinen ja vaalii luontoa.
6. Kokee itsensä luovaksi. Hakee estetiikkaa, omaperäisyyttä ja yksilöllisyyttä. Arvostaa kauniita asioita.

Naiset kuuluvat eettisen kuluttamisen kärkijoukkoon. Vahvimmassa LOHAS-ryhmässä peräti 63 prosenttia oli naisia. Naisilla on enemmistö muisakin LOHAS-ideologiaa suosivissa ryhmissä. LOHAS-periaatteita noudattavissa on keskimääräistä enemmän hyvin koulutettuja ja kaupunkilaisia. Keski-ikäiset näyttävät kantavan eniten huolta ympäristöstä. LOHAS-kärkiryhmässä enemmistö, 32 prosenttia, on 55–65-vuotiaita.

Vaikka tiukasti vastuullisuusperiaatetta noudattavat LOHAS-kuluttajat ovat selvästi vähemmistönä (noin 390 000 suomalaista), heidän merkityksensä on suuri. Tutkimuksessa paljastui, että ekologisesti ja eettisesti suuntautuneet kansalaiset ovat kaikin tavoin aktiivisia niin lähipiirissään kuin sosiaalisessa mediassakin. He ovat muutosagenteja.

– He jaksavat valistaa ympäristöään rasittavuuteen asti, tutkimuksen tehneen tripod research -yrityksen toimitusjohtaja **Marjo Martinez** kärjistää.

Hän arvioi, että vastuunkanto myös helpottaa oloa ympäristöuhkien maailmassa.

– Vastuullisuus ei ole vain trendi. Yli miljoona suomalaista ostaa tuotteita ja palveluita vastuullisilla motiiveilla.

Martinezin mukaan tutkimustulos kertoo selkeästi, että ekologisesti ja eettisesti vastuullisten tuotteiden löytäminen on hankalaa ja niistä kerrotaan kuluttajille liian vähän. Valikoimaa ja keinoja kanavoida omaa arvomaailmaa ostotilanteissa tarvitaan lisää.

– Vastuullinen kuluttaminen ei ole puritaanisuutta. Tämä kuluttajaryhmä osaa myös nauttia. Kun on omasta puolestaan tehnyt parhaansa, voi rentoutua ja nauttia elämästä. Syyllisyys helpottaa.

Ethos-tutkimus:

– vastaajina 2 158 suomalaista, iältään 15–75-vuotiaita

– 39 prosenttia kuului kuluttajiin, jotka suhtautuvat kevyemmin LOHAS-ideologiaan kuin vahvin kärki. Ekologisuus ja eettiset valinnat kiinnostavat tätä ryhmää jossain määrin.

– 44 prosenttia lukeutui ryhmään, jonka kulutusvalintoihin ympäristöarvot tai tuotannon eettisyys eivät juuri vaikuta.

– 8 prosenttia vastaajista lähinnä vastustaa LOHAS-ajattelua. Anti-LOHAS-joukosta 75 prosenttia on miehiä.

Voi hyvin 3/2010

Martti Jämsä, teoksesta
Kesä, Summertime,
2003 Musta taide